

Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z/s w Zielonej Górze w **III kwartale 2015 r.** przeprowadził następujące, poniżej opisane, kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz inne czynności zawarte w zakresie zadań Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych:

KONTROLE KRAJOWE PLANOWE WG WYTYCZNYCH GŁÓWNEGO INSPEKTORA IJHARS:

1. Kontrola w zakresie prawidłowości danych przekazywanych przez producenta jaj



Celem przeprowadzonej kontroli było zweryfikowanie poprawności danych określonych przez poszczególnych producentów jaj. W szczególności kontrola miała na celu sprawdzenie czy podmiot prowadzi ewidencję jaj nieoznakowanych i sposób znakowania pobranych próbek jaj.

Kontrolę przeprowadzono w **3 gospodarstwach rolnych.**

Ocenę znakowania przeprowadzono na podstawie próbek jaj pobranych z partii składowanych w magazynie wyrobów gotowych.

Kontroli poddano ogółem **4 partie luzem** składowane na palecie w wytłaczankach a'30 szt. w łącznej ilości **27.000 sztuk.**

Nie stwierdzono nieprawidłowości w oznakowaniu jaj. Nie zastosowano sankcji karnych.

2. Kontrola w zakresie jakości handlowej przetworów mięsnych



Celem kontroli było sprawdzenie jakości handlowej przetworów mięsnych i mięsa mielonego w zakresie zgodności z deklaracją producenta z uwzględnieniem identyfikacji surowców pochodzenia zwierzęcego. Produktami priorytetowymi były **kielbasy o różnym stopniu rozdrobnienia**, w tym homogenizowane oraz **mięso mielone i mięso kulinarne (rozdrobnione)**.

W toku kontroli zwrócono również uwagę na:

- jakość handlową produktów mięsnych w zakresie zgodności z deklaracją producenta z uwzględnieniem identyfikacji surowców pochodzenia zwierzęcego, ze względu na duże prawdopodobieństwo fałszowania wyrobów niedeklarowanym składnikiem,
- prawidłowość znakowania na zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, w tym również dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz produktów posiadających chronione nazwy pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenia geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS).

Kontrolę przeprowadzono w **18-tu podmiotach gospodarczych**.

Wnioski i ustalenia końcowe

- **ogółem skontrolowano 53 partie** przetworów mięsnych o łącznej masie 9.320,6 kg, w tym **2 partie** kielbas homogenizowanych z mięsa czerwonego o łącznej masie 70 kg, **5 partii** kielbas drobno rozdrobnionych z mięsa czerwonego o łącznej masie 1.735 kg, **32 partie** kielbas średnio rozdrobnionych o łącznej masie 4.588,5 kg (**26 partii** o łącznej masie 3.732,5 kg z mięsa czerwonego i **6 partii** o łącznej masie 856 kg z surowców mieszanych) i **14 partii** kielbas grubo rozdrobnionych o łącznej masie 2.927,1 kg (**11 partii** o łącznej masie 911,1 kg z mięsa czerwonego i **3 partie** o łącznej masie 2.016 kg z surowców mieszanych) oraz **2 partie** nadprogramowe: 1

partia wędzonki wieprzowej - Szyńka jak ze wsi o masie 750,39 kg i 1 partia wyrobu drobiowego - Szyńka z indyka o masie 120 kg;

- **ocenie organoleptycznej** poddano ogółem **53 partie** przetworów mięsnych o łącznej masie 9.320,6 kg, w tym **2 partie** kielbas homogenizowanych z mięsa czerwonego o łącznej masie 70 kg, **5 partii** kielbas drobno rozdrobnionych z mięsa czerwonego o łącznej masie 1.735 kg, **32 partie** kielbas średnio rozdrobnionych o łącznej masie 4.588,5 kg (**26 partii** o łącznej masie 3.732,5 kg z mięsa czerwonego i **6 partii** o łącznej masie 856 kg z surowców mieszanych) i **14 partii** kielbas grubo rozdrobnionych o łącznej masie 2.927,1 kg (**11 partii** o łącznej masie 911,1 kg z mięsa czerwonego i **3 partie** o łącznej masie 2.016 kg z surowców mieszanych) oraz **1 partia** nadprogramowa: Szyńka z indyka, wyrób drobiowy o masie 120 kg; nieprawidłowości nie stwierdzono;
- **badaniom laboratoryjnym** poddano ogółem **53 partie** przetworów mięsnych o łącznej masie 9.320,6 kg, w tym **2 partie** kielbas homogenizowanych z mięsa czerwonego o łącznej masie 70 kg, **5 partii** kielbas drobno rozdrobnionych z mięsa czerwonego o łącznej masie 1.735 kg, **32 partie** kielbas średnio rozdrobnionych o łącznej masie 4.588,5 kg (**26 partii** o łącznej masie 3.732,5 kg z mięsa czerwonego i **6 partii** o łącznej masie 856 kg z surowców mieszanych) i **14 partii** kielbas grubo rozdrobnionych o łącznej masie 2.927,1 kg (11 partii o łącznej masie 911,1 kg z mięsa czerwonego i **3 partie** o łącznej masie 2.016 kg z surowców mieszanych) oraz **1 partia** nadprogramowa: Szyńka z indyka, wyrób drobiowy o masie 120 kg;
- **niewłaściwą jakością handlową z tytułu zafałszowania** stwierdzono w **6 partiach** kielbas o łącznej masie 1.911 kg (w tym **2 partie** kielbas drobno rozdrobnionych z mięsa czerwonego o masie 1.071 kg i **4 partie** kielbas średnio rozdrobnionych o łącznej masie 840 kg- **3 partie** o łącznej masie 825 kg to kielbasy średnio rozdrobnione z mięsa czerwonego a **1 partia** o masie 15 kg to kielbasa średnio rozdrobniona z surowców mieszanych), co stanowiło 10,90 % partii poddanych badaniom laboratoryjnym i 20,24 % w odniesieniu do ich masy;
- **niewłaściwą jakością handlową** stwierdzono w **6 podmiotach gospodarczych**, co stanowiło 33,33 % ogółu skontrolowanych;

- **kontroli znakowania** poddano ogółem **53 partie** przetworów mięsnych o łącznej masie 9.320,6 kg, w tym **2 partie** kiełbas homogenizowanych z mięsa czerwonego o łącznej masie 70 kg, **5 partii** kiełbas drobno rozdrobnionych z mięsa czerwonego o łącznej masie 1.735 kg, **32 partie** kiełbas średnio rozdrobnionych o łącznej masie 4.588,5 kg (**26 partii** o łącznej masie 3.732,5 kg z mięsa czerwonego i **6 partii** o łącznej masie 856 kg z surowców mieszanych) i **14 partii** kiełbas grubo rozdrobnionych o łącznej masie 2.927,1 kg (**11 partii** o łącznej masie 911,1 kg z mięsa czerwonego i **3 partie** o łącznej masie 2.016 kg z surowców mieszanych) oraz **2 partie** nadprogramowe: **1 partia** wędzonki wieprzowej- Szyńka jak ze wsi o masie 750,39 kg i **1 partia** wyrobu drobiowego - Szyńka z indyka o masie 120 kg;
- **nieodpowiednie oznakowanie** stwierdzono w **3 partiach** kiełbas o łącznej masie 855 kg (w tym 2 partie kiełbas średnio rozdrobnionych z mięsa czerwonego o łącznej masie 795 kg i **1 partia** kiełbasy grubo rozdrobnionej z mięsa czerwonego o masie 60 kg) oraz w **1 partii** wędzonki wieprzowej - Szyńka jak ze wsi o masie 750,39 kg, co stanowiło 7,27 % ogółu partii poddanych kontroli znakowania i 15,75 % w odniesieniu do ich masy;
- nieodpowiednie oznakowanie stwierdzono w **3 podmiotach**, co stanowiło 16,67% ogółu skontrolowanych jednostek,
- wystosowano **1 powiadomienie** do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Żaganiu informujące o obecności niezadeklarowanej przez producenta w oznakowaniu substancji alergennej- soi w Kiełbasie podlaskiej i Kiełbasie żywieckiej.

3. Kontrola w zakresie warunków chowu i tuczu gęsi



Celem kontroli było sprawdzenie warunków produkcji gęsi owsianych w zakresie:

- warunków chowu i tuczu gęsi zgodnie z wymaganiami:

- rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 roku wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego,
- regulaminu znaku wspólnego towarowego „Młoda polska gęś owsiana”.

W trakcie kontroli należało sprawdzić prawidłowość przebiegu procesu uboju gęsi i oznakowania mięsa gęsiego oraz poprawność dokumentacji potwierdzającej warunki produkcji gęsi.

W powyższym zakresie przeprowadzono następujące kontrole:

- **7 kontroli w zakresie warunków tuczu gęsi,**
- **4 kontrole w zakresie warunków uboju gęsi.**

Ustalenia końcowe:

- Skontrolowano **6 stad** gęsi o łącznej ilości **30426 sztuk**, przy czym **1 stado** gęsi kontrolowane było dwa razy. W tym przypadku podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowe żywienie **850 sztuk** gęsi.
- Ponownie przeprowadzona kontrola tym razem 830 sztuk gęsi wykazała żywienie wyłącznie owsem w dawce minimum 0,5 kg/sztukę/dobę.
- Nie stwierdzono nieprawidłowości żywienia w innych kontrolowanych podmiotach.
- Na 5 fermach stwierdzono żywienie wyłącznie owsem w dawce, co najmniej 0,50 kg/sztukę/dobę. Jest to zgodne z zapisem zawartym w załączniku V rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008.
- Nie przeprowadzono kontroli warunków produkcji gęsi ekologicznych, gdyż Wojewódzkiemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Zielonej Górze nie zgłoszono ferm, na których realizowany byłby ten rodzaj produkcji gęsi.
- Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie procesu uboju, stosowanej metody schładzania, dokonywanej klasyfikacji mięsa drobiowego, pakowania oraz składowania tuszek i elementów z gęsi.

- Kontrole prawidłowości znakowania wykazały zgodność z obowiązującymi przepisami.
- Sankcji nie zastosowano.

4. Kontrole w zakresie podmiotów wyrabiających wino gronowe lub moszcz gronowy.



Kontrole podmiotów wyrabiających wino gronowe lub moszcz gronowy pochodzące z upraw własnych przeprowadzono w oparciu o instrukcję BKJ-01-IR-02 „Zasady i tryb postępowania podczas przeprowadzania kontroli wyrobów winiarskich” z dnia 06.07.2015 r. (wydanie 10).

Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z/s w Zielonej Górze w III kwartale 2015 r. przeprowadził kontrole u 4 producentów wyrabiających wino gronowe pochodzące z upraw własnych.

Kontrole w **III kwartale 2015 r.** dotyczyły jakości handlowej wyrobów winiarskich oraz certyfikacji.

Ustalenia końcowe:

- W celu stwierdzenia zgodności zadeklarowanej w oznakowaniu zawartości alkoholu etylowego oraz spełnienia wymagań obowiązujących przepisów unijnych do badań laboratoryjnych pobrano **4 próbki** artykułów rolno-spożywczych wprowadzanych do obrotu.
- Dokonano kontroli oznakowania **4 partii** wina tj. partii pobranych do badań laboratoryjnych,
- W III kwartale 2015 r. przeprowadzano **1 kontrolę** w zakresie certyfikacji wina z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli za rok gospodarczy 2014/2015 oraz 2013/2014,

- W III kwartale 2015r. wydano **14 decyzji administracyjnych** nadających numery identyfikacyjne dla partii win ze zbiorów 2013 i 2014 r. wyprodukowanych w 3 podmiotach,
- z tytułu usunięcia produktów ubocznych bez dokonania zgłoszenia na podstawie art. 86 pkt 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina zastosowano **sankcję karną** w postaci mandatu kredytowanego w wysokości 50,00 zł.

5. Kontrole w zakresie prawidłowości znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych



Celem kontroli było sprawdzenie prawidłowości znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych, tj.: herbaty i herbatek owocowych oraz wyrobów ciastkarskich.

Podczas kontroli sprawdzono:

- prawidłowość znakowania opakowań ww. produktów na zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, w tym dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz produktów posiadających chronione nazwy pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenia geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS) oraz z deklaracją producenta,
- aktualność danych o przedsiębiorcach znajdujących się w systemie ZSI w zakresie prowadzonej przez nich działalności obejmującej produkcję, składowanie, konfekcjonowanie i obrót artykułami rolno-spożywczymi.

Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z siedzibą w Zielonej Górze w **III kwartale 2015 r.** przeprowadził kontrole planowe w zakresie prawidłowości znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych w **7 podmiotach gospodarczych.**

Wszystkie kontrolowane podmioty posiadały dokumentację potwierdzającą jakość stosowanych surowców, aktualne atesty oraz specyfikacje jakościowe. Na stanie

magazynowym kontrolowanych zakładów nie stwierdzono surowców i półproduktów przeterminowanych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Kontrolą znakowania artykułów rolno-spożywczych objęto łącznie **30 próbek** artykułów reprezentujące **30 partii produktów**:

- 8 próbek herbatek,
- 22 próbki wyrobów ciastkarskich,

Produkty opakowane lub paczkowane przeznaczone dla konsumenta – ogółem skontrolowano **8 partii** herbatek o łącznej masie **2 146,30 kg** oraz **6 partii** wyrobów ciastkarskich o łącznej masie **16 805,38 kg**.

Produkty wprowadzane do obrotu bez opakowania (luzem) przeznaczone dla konsumenta - kontroli znakowania poddano ogółem **16 partii** wyrobów ciastkarskich o łącznej masie **1 971,00 kg**.

Nieprawidłowości w znakowaniu wyrobów ciastkarskich stwierdzono w **1 podmiocie**.

Jeden z kontrolowanych producentów nie dokonał zgłoszenia prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu Wojewódzkiemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Sankcje

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie prawidłowości znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych wydano:

- **1 decyzję o nakazie zmiany oznakowania** - art. 29 ust. 1 pkt. 2 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno spożywczych, w zakresie wyrobów ciastkarskich dotyczących **1 partii** o łącznej masie 4,00 kg;
- **1 decyzję o karze pieniężnej** w łącznej wysokości 500,00 zł, z tytułu niewłaściwej jakości handlowej - art. 40a ust. 1 pkt 3 dotyczące **1 partii** wyrobów ciastkarskich o łącznej masie 4,00 kg i łącznej wartości brutto 81,20 zł;

- **1 zalecenie pokontrolne** dotyczące **1 partii** wyrobów ciastkarskich;
- **1 mandat gotówkowy** w wysokości 200,00 zł w związku z niedopełnieniem obowiązku zgłoszenia prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu.

KONTROLE KRAJOWE DORAŻNE WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

1. Kontrola doraźna w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw



Celem kontroli było sprawdzenie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw w zakresie zgodności:

- ze szczegółowymi normami handlowymi, w zakresie zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 543/2011 Załącznik I, Część B „Szczegółowa norma handlowa”,
- z ogólną normą handlową, w zakresie zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 543/2011 Załącznik I, Część A „Ogólna norma handlowa, znakowania w zakresie zgodności z ogólnymi wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2011,
- dokumentacji towarzyszącej kontrolowanym partiom, w zakresie zgodności z wymaganiami określonymi w art. 5 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (WE) Nr 543/2011.

Kontrole wykonano w **9 podmiotach gospodarczych**.

Wnioski i ustalenia końcowe.

- ogółem skontrolowano **81 partii** świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 2.273,9 kg, w tym **46 partii** owoców o łącznej masie 956 kg i **35 partii** świeżych warzyw o łącznej masie 1.317,9 kg,

- kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw w zakresie zgodności z wymaganiami szczegółowych norm handlowych poddano ogółem **50 partii** o łącznej masie 1.546,5 kg, w tym **31 partii** świeżych owoców o łącznej masie 833 kg i **19 partii** świeżych warzyw o łącznej masie 713,5 kg,
- w żadnej ze skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności jakości handlowej z wymaganiami szczególnej normy handlowej,
- **nieprawidłowości** w zakresie znakowania stwierdzono w **8 partiach** o łącznej masie 73 kg, co stanowiło 16 % ogółem skontrolowanych partii w zakresie zgodności z normami szczegółowymi i 4,72 % w odniesieniu do ich masy, (w tym 3 partie o łącznej masie 32 kg to owoce i warzywa pochodzące z państw UE a 5 partii o łącznej masie 41 kg. to owoce pochodzące z krajów trzecich),
- **niewłaściwe oznakowanie** odnotowano w **3 podmiotach**, co stanowiło 33,3 % ogółem skontrolowanych podmiotów,
- kontroli jakości handlowej w zakresie zgodności z wymaganiami **ogólnych norm handlowych** poddano ogółem **31 partii** świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 727,4 kg, w tym 15 partii owoców o łącznej masie 123 kg i 16 partii świeżych warzyw o łącznej masie 604,4 kg,
- w żadnej ze skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw **nie stwierdzono nieprawidłowości** w zakresie zgodności jakości handlowej z wymaganiami ogólnej normy handlowej,
- łącznie wystawiono **8 protokołów niezgodności**.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- nałożono ogółem **3 mandaty** na łączną kwotę 600,00 zł z tytułu niewłaściwego znakowania,
- wystawiono **8 protokołów niezgodności**,
- wystosowano **3 zalecenia pokontrolne** do właścicieli skontrolowanych jednostek,
- wydano **8 decyzji** nakazujących doprowadzenie zakwestionowanych partii do zgodności z obowiązującymi przepisami w zakresie znakowania dotyczących

8 partii świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 73 kg i łącznej wartości 620,77 zł brutto.

2. Kontrola doraźna w zakresie realizacji zaleceń pokontrolnych

Celem kontroli było sprawdzenie realizacji zaleceń pokontrolnych wystosowanych do poszczególnych przedsiębiorców w celu eliminacji powstałych nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli. W trakcie kontroli zbadano:

- jakość handlową świeżych owoców i warzyw,
- jakość handlową wyrobów drobiowych,
- jakość handlową wyrobów piekarniczych.

Kontrole przeprowadzono w **19 podmiotach gospodarczych**.

Wnioski i ustalenia końcowe.

- ogółem skontrolowano **87 partii** świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 4.101,78 kg, 1 partię wyrobów piekarniczych o masie 8,4 kg, 2 partie wyrobów drobiowych o łącznej masie 3.600 kg,
- **kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw w zakresie zgodności z wymaganiami szczegółowych norm handlowych** poddano ogółem **61 partii** o łącznej masie 3.773 kg, w tym 44 partie świeżych owoców o łącznej masie 1.187,5 kg i 17 partii świeżych warzyw o łącznej masie 2.585,5 kg,
- w żadnej ze skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw **nie stwierdzono nieprawidłowości** w zakresie zgodności jakości handlowej z wymaganiami szczegółowej normy handlowej,
- **nieprawidłowości w zakresie znakowania** stwierdzono w **3 partiach** świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 1.510 kg, co stanowiło 4,92 % ogółu skontrolowanych partii w zakresie zgodności jakości handlowej z

wymaganiami szczegółowej normy handlowej i 40,02 % w odniesieniu do ich masy,

- **nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw** stwierdzono w **3 podmiotach** gospodarczych, co stanowiło 17,65% ogółu skontrolowanych podmiotów w przedmiotowym zakresie,
- kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw w zakresie zgodności z wymaganiami ogólnych norm handlowych poddano ogółem **26 partii** o łącznej masie 328,78 kg, w tym 15 partii świeżych owoców o łącznej masie 171,5 kg i 11 partii świeżych warzyw o łącznej masie 157,28 kg,
- w żadnej ze skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw **nie stwierdzono nieprawidłowości** w zakresie zgodności jakości handlowej i znakowania z wymaganiami ogólnej normy handlowej,
- ogółem skontrolowano **1 partię** pieczywa o masie 8,4 kg, nie stwierdzono nieprawidłowości,
- ogółem skontrolowano **2 partie** mięsa drobiowego o łącznej masie 3.600 kg,
- **nieprawidłowości** stwierdzono w **1 partii** mięsa drobiowego o masie 1.640 kg, co stanowiło 50% ogółu skontrolowanych partii w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego i 45,56% w odniesieniu do ich masy,
- **nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego** stwierdzono w **1 podmiocie**, co stanowiło 100% ogółu podmiotów skontrolowanych w przedmiotowym zakresie,
- **4 podmioty** nie wykonały zaleceń pokontrolnych a **15 podmiotów** wykonało zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli nieprawidłowościami:

- nałożono **3 mandaty** w łącznej wysokości 850,00 zł z tytułu niewłaściwego oznakowania świeżych owoców i warzyw,
- wydano **3 decyzje** nakazujące zmianę oznakowania zakwestionowanych 3 partii świeżych owoców i warzyw o łącznej masie 1.510 kg i łącznej wartości 3.231,72 zł brutto,
- wystosowano **4 zalecenia** pokontrolne do właścicieli skontrolowanych jednostek,

- wystawiono **3 protokoły niezgodności** i **2 świadectwa zgodności**,
- wysłano **1 powiadomienie** do właściwego miejscowo WIJHARS w Poznaniu,
- wszczęto **1 postępowanie** w/s wymierzenia kary pieniężnej z art. 40 ust. 3 z tytułu ponownego wprowadzenia do obrotu 1 partii mięsa drobiowego o masie 960 kg o niewłaściwej jakości handlowej.